

**„...milyen jó dolog magyar zsidónak lenni, de ez már egy másik vita témája...”
Kutatási lehetőségek egy késő 20. századi digitális korpuszban**

A kilencvenes évekből származó born-digital források feldolgozása szinte szűz területnek számít a kortárs magyar zsidó történelem kutatásában. A magyar-zsidó internet talán első weboldala a Raj Tamás által létrehozott zsidó.hu portál volt, de az ifjúsági szervezetek is hamar megjelentek a világhálón. Ezek történetét még nem írták meg szisztematikus formában. Előadásom egy másik típusú kiaknázatlan forrásnak, a *Zsidó Fiatalok Magyarországi Egyesülete* (UJS) által 1997 őszén alapított *Córesz* levelezési listának az elemzésére tesz kísérletet.

A Córész tagjai általában már nem ismerték az ős-internet fórumait, a usenet newsgroup-okat, a közösségi média „klasszikusai” viszont ekkor még nem jelentek meg. Az új technológia nyújtotta lehetőségek és a virtuális baráti társaság érzete, élménye egyszerre lelkesítették a tagokat, akik – az internet veszélyeit ekkor még nem ismerve – néhány hét alatt izzó és őszinte viták színterévé varázsolták a levelezési listát. Az így létrejövő korpusz az ezredforduló magyarországi zsidó társadalomtörténetének fontos forrása lehet.

Módszertani szempontból azonban több kérdés is felmerül. A lista tagsága, mint statisztikai minta, nem reprezentatív a korabeli magyar(országi) zsidóságra nézve, bárhogyan is értelmezzük az alapsokaságot. Mivel a lista közössége egy baráti társaságból nőtt ki, a tagságot hólabdaszerű mintavétellel született mintaként kell kezelni. Az alapító ifjúsági szervezet és az alkalmazott modern technológia következtében elsősorban (de messze nem kizárólag) fiatal, öntudatos, a modern világ iránt nyitott zsidók levelezésébe kapunk betekintést. Az ekkor még új kommunikációs formának számító online térben az őszinte, az eltúlzott, az önmagukat pozícionáló, valamint az álnéven, esetleg provokatív céllal kreált személyiségek megnyilvánulásait is forráskritikával kell kezelnünk.